

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa — K. Rząd krajowy wydał następujący Okólnik:
 Podają się do wiadomości ustanowione w Galicyi Sądy górnicze, i Powiaty do nich nich należące.

W skutku najwyższego Dekretu Kancelaryi nadwornej, pod dniem 28. Lutego r. b. do liczby 33995 stosownie do odezwy C. K. powstęchuey Kamery nadwornej, wydanego, czyni się wiadomo: 1.) Że od początku roku woy-skiego 1818 w Galicyi trzy powiatowe Sądy górnicze, to jest: w Wieliczce, Samborze i Bohorodczanach, tudzież Substytucya Sądu górniczego w Possorycie na Bukowinie, Powiatowemu Sądowi górniczemu w Bohorodczanach podrzędna, ustanowione są. — 2.) Że Powiat Wielickiego Sądu górniczego, Cyrkuły Ayslenicki, Bochnieński, Sandecki, Tarnowski, Jasieński, Rzeszowski, i części Sanockiego i Przemyskiego Cyrkułu aż do rzeki Sanu, 3.) zaś Powiat Samborskiego Sądu górniczego resztę części, Cyrkułów Sanockiego i Przemyskiego, na prawym brzegu Sanu położonych, tudzież Cyrkuły Samborski, Stryjski, Lwowski i Żółkiewski, a 4.) Powiat Bohorodczanski Sądu górniczego, Cyrkuły: Stanisławowski, Brzeżański, Złoczowski, Tarnopolski, Czortkowski i Bukowiński, w sobie obeymują; w ostatnim zaś Cyrkuł, Substytucya Sądu górniczego w Possorycie, pod zarządem Sądu górniczego instruendo swój Urząd pełni.

W Lwowie dnia 3. Kwietnia 1818.
 (Następują podpisy.)

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Oto jest dokładna treść mowy mianey na posiedzeniu Izbey Deputowanych d. 25. z. m. przez Ministra spraw zewnątrznych i Prezesa Rady Ministrów, Xięcia de Richelieu:

„Mosci Panowie! Król oświadczył WPa-nom przy rozpoczęciu posiedzenia Waszego, iakie ma nadzieie, względem znnieyszenia ciężarów, uciskających Oyczyznę naszą i uwolnienia od nich ziemi naszej; przycho-

dziemy więc dziś, aby stosownie do rozkazów Jego, zawiadomić WPa-nów o skutku ukończonych już układów, i żądać od nich środków do zakończenia owych, o których smiemy pochlebiać sobie, że będą pierwey ukończonemi, nim się znówu w tem mieyscu zgromadzicie.“

„Przy podpisaniu traktatu z d. 30. Maia 1814 rzekły się nawzajem umawiające się Mocarstwa, całego ogółu Summ, które się onym wzajemnie należały; lecz zrzekając się praw swoich, musiały Rządy niezłomnie zabezpieczyć Summy, należące się osobom prywatnym. Rękomyia onych wyrzeczona jest w artykułach dokładnie oznaczonych. Francya zobowiązała się formalnie że likwidować każe i zapłaci owe Summy, któreby winna była za granicą Państwa swojego, bądź pojedynczym osobom, bądź instytutom prywatnym na mocy umów lub formalnego zobowiązania się.“

„Zatrudniano się właśnie przygotowaniem potrzebnych środków, dla dopełnienia obowiązku, który Francya byłaby sama na siebie, włożyła; gdyby właśnie smutne wypadki r. 1815 nie zniszczyły wszystkie nadzieie spokojności i dobrego bytu, do używania którego byliśmy upoważnieni. Nie chcę ia Wam Mości Panowie, odnawiać bolesną pamiętkę udręczeń, które za nadto świeżo ieszcze tkwią w Waszey pamiędzi; ale niech mi będzie wolno wyrzec; że iedynie myśl złagodzenia onych, zdołała nas utrzymać przy tem pracowitem zatrudnieniu, którego podjęcie się, wymagało podówczas nieiakiey może odwagi i poświęcenia się. Odtąd zaś nadzieia znnieyszenia cierpień Oyczyzny, nadała nam zupełną moc i zatrudniła nieprzerwanie wszystkie myśli nasze.“

„Po tey nieszczęsney epoce, o której dopiero nadmieniliśmy, uciskały Francję dwa rodzaje ciężarów: iedne, zasadzające się na traktacie z d. 30. Maia 1814 pochodziły z długów należących się w różnych czasach poddanym obcych Rządów; drugie, zrządzone traktatem z dnia 20. Listopada 1815, dały nam te same Rządy za wierzycieli. Pierwsze, będące przedmiotem ukończonych teraz prawie układów, mają za cel, iak WWPanom wiadomo zapewnić wypłatę owych długów, które na mocy stanowiących, prawnie obowiązujących

dokumentów Rządu Francuzkiego, za należne uznane zostały; ale nie, iak niektóre osoby upornie mniemać chciały, aby mieszkańców wojną uszkodzonych krajów wynagrodzić, tem mniej tychże krajów Rządu. Polityka zmieniła stosunki rozmaitych Europejskich krajów, ale pojedyncze osoby, niepowinny przez te zmiany szkodować. Przyjęte względem nich zobowiązania się trzeba było zapewnić i utrzymywać. Długi te, przez Francję zaciągnięte są tego samego rodzaju, iak te, co stanowią zaległość, której zapłacenie nakazują nasze prawa, a którą likwidować w rozmaitych Ministeriach i zapłacić w każdym położeniu byłibysmy obowiązani. Długi, których likwidacja przepisana konwencją z d. 20. Listopada, nie są w żaden sposób reszczenia, któreby ta Konwencya dopiero przeciwko pierwszej Francji wzniesić, lub któreby dopiero nowo utworzyła są to tylko środki, iak mają być owe reszczenia dochodzonemi i ważemi, które bezwzględnie już przed temi traktatami istniały.“

„Jeżeli więc WPanowie uważać będziecie tę rzecz z tego względu, z tego iedynie sprawiedliwego względu bo iedynie prawdziwego, przekonacie się, iż przyznanie długów winnych pojedynczym osobom i prywatnym instytutom pozagranicę Państwa naszego, wypływa z zasady prawa cywilnego niepodległej żadnym politycznym umówom. I dla tego też do traktatu z d. 30. Maia 1814 bez trudności przyjętą została. W obiedwóch konwencyach z d. 20. Listopada 1815, z których iedna rozciągała się na poddanych Mocarstw stałego ładu, druga na poddanych W. Brytanii, iedynie zastosowania owej zasady dokładniej oznaczone zostały, i forma likwidacji ustanowiona.“

„Na zapłacenie długów tego rodzaju, ustanowiono w tych konwencyach Kapitał przynoszący 7 milionów dochodu, lecz oraz obwarowano że, gdyby ten kapitał nie wystarczył, Rząd Francuzki obowiązany będzie dalsze środki obmyśleć. Stosownie do tego utworzyło prawo z d. 23. Grudnia 2 miliony dodatku. Ważność tego obostrzenia w owej epoce tylko tak dalece mogła należycie być uważaną, iak dalece ogół długów można było już wtenczas mniej więcej oszacować; ale w rzeczy samej trudno było sprzeciwić się takowemu obostrzeniu, a w istocie przyjęcie onegoż, było skutkiem konieczności.“

Rachując od dnia wymiary zatwierdzeń traktatów, wyznaczono rok do podania reklamacyi. Czas ten upłynął już z d. 23go Lutego 1817. Niemógł przeto Rząd pierwey, aż dopiero po upłynieniu tego czasu i ukończonym obliczeniu owych reklamacyi przeko-

nać się, że one tak ogromną Summę tworzą; iż gdyby chciało się przepisać konwencją, z d. 20. Listopada zastosować ściśle do likwidacyi owych długów, ilość onych, przewyżstałaby o wiele Kapitał, do zapłacenia onychże przeznaczony, i tym sposobem znaczny brak pozostałby do zastąpienia. Brak ten stałby się był niezmiernym długiem, gdyby nie można było obliczyć, i naprzód oświadczyć niemożność zupełnego onych wypłacenia. Obowiązkiem było wykazać, że te długi przechodziły oczywiście przezorność traktatów i siły Francyi. Ministrowie Króla, spieszyli dopełnić tego obowiązku, awiadomiwszy obce Dwory o niespodziewanych skutkach, które się wyiawiły. Złożono radę, dla przedstawienia obcym Rządom położenia Francyi, w którymby się znajdowała, przez przyjęcie z rzetelnością umów, tyczących się sprawy wszystkich ludów. Król przemawiał z zaufaniem i otwartością. Udał się do Monarchów, godziem ich słuchania.

Chciałbym Mości Panowie aby WWPanowie można wystawić obraz tych wszystkich trudności, które nie były odłącznemi od tychże układów, a które będą możne w rocznikach polityki bezprzykładnemi. Nie była tu walka o powszechnie widoki lub polityczne kombinacye, ale pokonać trzeba było dużo przesadzone roszczenia mnóstwa wierzyteli, którzy będąc uroczyście wezwanymi, aby o ważność roszczeń swoich postarali się, domagali się we wszystkich częściach Europy Rządów swoich, aby żadnego z tych roszczeń nie pomijały, a nawet, mówiąc w rzeczy samej zapierali onym prawa do tego. Przeszkody te, w sprawach Stanu nieznanego prawie dotąd rodzaju, stały się może niespokonsnemi, gdyby nie bezstronictwo i umiarowanie N. Pośrednika, którego cała Europa z ufnością do przewodniczenia w tych ważnych układach powołała, i gdyby Ministrów do rozpoznania i utrzymania sprawy ludów upoważnionych, nie ożywiały był duch słusznosci. Układy te przysłył nakoniec do skutku. Przez nowe umowy, zawarte ze wszystkimi Państwami które tylko miały wpływ do Konwencyi z d. 20. Listopada 1815, urządzone zostały długi, należące się ich poddanym i środki do wypłacenia onychże. Król Jmć zalecił nam udzielić WPanom, tymczasowie skutki tych umów, nim będzie można złożyć WPanom dokumenta, co nastąpi, skoro tylko J. K. Mōś obdierze potrzebne zatwierdzenia, do ogłoszenia ich treści potrzebne.

Jeden z tych dokumentów tycze się Mocarstw stałego ładu. Przez zrzeczenie się zapłaty kapitałów przynoszących dochody, o które Rząd upominać się miał na mocy Art. 21. traktatu z d. 30. Maia 1814 i Art. 6 i 22. kon-

wencyi z d. 20. Listopada 1815 ustanowiono Summę 12 milionow 40,000 frankow dochodu, iako dodatku, który Francya ieszcze wypłacić ma na zaspokoienie długów swoich, winnych poddanym.

Mocą osobliwej umowy zawartej z Hiszpanią przeznaczono milion franków właściwie na zaspokoienie tego, co się należy temu Mocarstwu w skutku artykułu dodatkowego do traktatu zawartego z Hiszpanią w roku 1814. Ponieważ zaś artykuł ten, równie dobrze zastosowanym być może tak do Francuzów którzy są wierzycielami Hiszpanii, iako też do Hiszpanow którzy są wierzycielami Francyi, przeto za wspólnem porozumieniem się zgodzono się na to, ażeby fundusze, przeznaczona umorzenie owej części długów zostały aż do owej chwili złożone, gdy Hiszpania sprawiedliwie Francuzów reklamacye zaspokoi według zasad principów traktatem owym przyiętych.

„Oddzielną Konwencyą zawartą z W. Brytanią tym końcem, aby zapewnić dopełnienie artykułu dodatkowego do traktatu z d. 50. Maia 1814 i Konwencyi osobliwej z d. 20. Listopada 1815, ustanowiono dochód 2 milionow do uzupełnienia fundusza, którego utworzenie artykułem 9 Konwencyi tyżącey się likwidacyi długów należnych poddanym W. Brytanii obostronem było. I tym to sposobem Mości Panowie, wkładają na nas obowiązki umowy dopiero co zawarte, aby utworzyć 16 milionow 40 tysięcy franków dochodu. J. K. Mość zalecił nam, abyśmy W. Panom przełożyli prawo, przepisujące wciągnięcie onych do wielkiej księgi.“

„Na taki sposób zamknemy ową bezdenność nazwarsę, której głębi niepodobienstwem było w r. 1815 zmierzyć, i która groziła pochtowaniem majątku Państwa. Z tem wszystkim bolesno jest rzeczą, tak uciskający ciężar wystawiać W. Panom za wielką ulgę. Nie raz w ciągu natężeń naszych przeięci byliśmy wskrość bólem, uważając, iaki ciężar, dzwigać będzie musiała Oyczyzna w teneczas ieszcze, gdybyśmy to wszystko już mieli czego żądany; lecz ta myśl pociesza nas, że nie zaniedbaliśmy niczego do zmniejszenia onegoż, i tylko przekonawszy się, że na nowa ofiara unikaoną być nie może i że Sumnienie nakazuje nam przyięć odpowiedzialność na siebie, postanowiliśmy Podać się Królewskiemu przyrzeczeniu.“

„Aby można przywoicie ocenić skutki naszych potrzeb, potrzeba abyście W. Panowie przyrzekli się spokojnie w przyszłości, i zwazyli wszystkie skutki tego nieszczęśliwego systemu, który Francya tak ogromnemi ciężarami obarczył.“

„Ogrom podanych reklamacyi wynosił 1600 milionow. Z tego umorzono blisko 180 milionow, utworzonym pod d. 25. Grudnia 1815 funduszem rękoiemskim, iak się W. Panowie przekonacie z tabell, które im Król Jmć kazał okazać. 30 milionow prawie było, których przyznać nie było można; pozostałe przeto 1390 milionow do likwidowania. Lecz gdybyśmy sądzili ieszcze i tę Summę, likwidując ją stosownie do przepisanych Konwencyą z d. 20. Listopada prawideł, modz zredukować, nie podobna przecież pomyśleć; ażeby weszła w kapitał dochodu 16 milionow, utworzenia którego własnie od W. Panów żądany.“

„Lecz nie iest to iedyne ulżenie traktatów.“

„Dochody dodatkowe, które obowiązani byliśmy poświęcić na zapłacenie obcych długów, oddane być miały z całym użytkiem (prowizjami) poczynającą się od d. 22go Marca 1816. Łatwo z tego poznać można, o wieleby ciężary pomnożonemi zostały tym warunkiem co do nowych zapisów, któreby od czasu do czasu musiały nastąpić, aż do zupełnego onych wypłacenia; coby niezawodnie kilkanaście lat ieszcze potrwać musiało gdybyśmy postępowali wedle dotąd używanego sposobu. Użytek utworzyć się mających teraz dochodów wyznaczony iest dopiero od następującego półtrocza; co na tych umówionych 16 milionach stanowi różnicę 32 milionow w gotowiznie na korzyść naszą.“

„Bez względnie na kapitał długowy, który płacony być mógł dochodami, obowiązani byliśmy także i prowizye zapłacić gotowizną, które albo według praw naszych od początku zaciągniętego długu, albo iież w niektórych przypadkach tylko od d. 20. Listopada z niemi połączone były. Na ten wydatek utworzyliście W. Panowie 12 milionow. Warunek ten stałby się w czasie nayciążliwszym obowiązkiem dla dochodów krajowych.“

„Francya uwolniona iest od tego równie, iak i od każdego podobnego warunku. Przez zapłacenie każdemu Mocarstwu części dochodów przeznaczoney na zaspokoienie podanych onychże, uwolnioną będzie Francya od wszystkich długów tak co do kapitału, iako i co do przewizy należących się ieszcze przed 20. Listopada 1815 poddanym reszty Mocarstw Europejskich.“

„Starając się zmniejszyć ogrom zobowiązań naszych, sądziliśmy, że i na to wypada mieć bacność, aby z przyiętego do wykonania tykże obowiązan sposobu postępowania, kredyt krajowy nie ponosił żadney szkody. W skutku tego użyto środków przezorności do zapobieżenia takowym szkodom. Zaciągnięto do księgi dochody wypłacane być mają tylko

jedney dwunastej części co miesiąc, rachując czas od wymiany zatwierdzeń układów.“

„Dla zapewnienia się względem dokładnego podziału Summ przeznaczonych na umorzenie długów naszych, zgodzono się na to, aby same Mocarstwa likwidowały długi poddanych swoich. Francya nie będzie więcej przy tey czynności wspólnie pracować, iak tylko zatrudniać się wyiaśnieniem tego, coby wyiaśnieniem bydź mogło.“

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

Dnia 18. Kwietnia zdarzył się w Paryżu wypadek, który sprawił wielkie wrazenie. Pięciu lub sześciu pijanych żołnierzy z gwardyi Królewskiej robili wielkie bezprawia. Naybliższa straż gwardyi narodowej nadbiegła dla zrobienia porządku; iakoż wprawdzie udało się iey dwóch z tych burzycieli spokojności uwięzić, ale ieden z gwardyi narodowej, Winiarz nazwiskiem Hadingue raniony został niebezpiecznie w głowę. Hrabia d'Artois hazard się dowiadywać codzienie o stanie zdrowia tego człowieka. — W Marsylii wydarzyła się podobna scena o godzinie 11tey w nocy. Maytki obcych okrętów, byli się także upili, i mieszkańców po ulicach napadali, przy czem ieden młody człowiek życie utracił iilku z tych winowayców uwięziono.

P r u s y.

Odpowiedź Króla Jmci na adres z dnia 18. Grudnia r. p. nadeszła d. 25. Kwietnia r. b. do Kobleneyi. Odpowiedź ta podpisana: „do mieszkańców miasta Kobleneyi tudzież miast i gmin Departamentu rządowego Koblenckiego“, opiewa dosłownie iak następuje:

„Ani w Edykcie z d. 22. Maia 1815, ani też w artykule 13 aktu związkowego nie ma czasu oznaczonego, w którym Konstytucya Stanowa nastąpić powinna. Nie każda pora jest przyzwoitą, do zaprowadzenia odmiany w Konstytucyi krajowej. Kto Panującemu to przypomina, co zupełnie z własney woli przyobiecał, powątpiewa zuchwale o niezłomności iego przyrzeczenia, i wyprzedza zdanie iego względem czasu, który uznać ma za przyzwoity, do zaprowadzenia tey Konstytucyi; a zdanie to musi bydź równie tak wolne, iak było pierwsze postanowienie iego.

Każdey gminie, każdej korporacyi, i każdemu w szczególności iest wolno, próśby swoje przekładać równie u tronu, iako i u Ministrów lub Władz krajowych; lecz wzywaniem do podawania próśb nie może bydź dozwolonem; a takowe wezwanie, iest oczywiście wtenczas, kiedy iakowa prośba po kraju obsefaną bywa, i pytanie zachodzi, któby z mieszkańców chciał iakową podpisać.

Odebrane przeto przed kilkoma dniami przedstawienia kilkunastu gmin mieyskich i wieyskich, iakoteż mieszkańców Departamentu rządowego Koblenckiego datowane d. 18. Października r. z. nie mogą innego odebrać skutku, iak tylko naysprawiedliwsze wzbudzić we mnie nieukontentowanie.

Sam oznaczę czas, kiedy ma przyiść do skutku przyrzeczenie moje względem nadania Konstytucyi stanowej, a niewczesnemi przedstawieniami nie dam zagnać się w należytem przystępowaniu do tego celu, ile że w tey mierze wyszło niedawno podczas zawartego związku oświadczenie moje, w skutku którego dalsze przygotowania nastąpią. Poddanych obowiązkiem iest, z ufnością w wolnem postanowieniu moim z którego owe zapewnienie urosło, i rzezony artykuł aktu związkowego powstał, oczekiwać owey peryody czasu, którą mając wzgląd na ogół i tem kierowany, do spełnienia obietnicy moiej uznam bydź zdolną. w Potzdamiu d. 21. Marca 1818.

Fryderyk Wilhelm.

R o s s y a

Według powziętey wiadomości N. Cesarz Rosyyski wyiechawszy z Warszawy, przybył d. 6. Maia do Kamieńca Podolskiego, a z tamtąd d. 8go udał się daley w podróż przez Issakowce do Chocimia, (o tem donieśliśmy już w N. 75. gazety naszej) z kąd pojechał przez Bełz do Bezarabii. D. 9. postanowił w Kiszeneui stanąć a zabawiwszy tam dzień, udał się z do twierdzy Benderu, a odprawivszy przeglądanie woyska zbranego pod Terespołem w Bezarabii, chciał podróż swoią przedsięwziąć do Odessy, i zamyślał stanąć d. 13go Maia na mieyscu. C. K. Jenerał Porucznik Xiążę. Filip Hesen Homburg odebrał od N. Cesarza Rosyyskiego to zaszczytne zlecenie, aby mu w tey podróży towarzyszył, i zapewne odprawi z J. C. Mością dalszą podróż z Terespoła do Odessy, potem przez Krym i cały Kraj kozacki na powrót do Moskwy dokąd J. C. Mość przybydź ma d. 23. Czerwca r. b. now. st.

Gdy się dowiadzano że N. Cesarz Rosyyski, w podróży swoiey z Kamieńca do Bezarabii, przejeżdzać będzie granicą Galicyyską pod Okopami, Jenerał Major Hohenegg Dowódzca graniczny w Bukowinie, i Starosta Cyrkulowy Rosenthal odebrał rozkaz od Władz swoich, aby się udali na mieysce wyźrzczoney granicy, i tam oczekiwali rozkazow J. C. Mości.

N. Cesarz Rosyyski raczył ich zaprosić z sobą do Chocimia, a oświadczywszy oym swoje naywyższe ukontentowanie z powodu ich obecności, wezwał ich swoiego do stołu.